

14.11.2022

Pormestari

141 §**Lausunto Uudenmaan ELY-keskukselle Länsisataman laajentamista koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta**

HEL 2022-012186 T 11 01 05

UUDELY/13199/2022

Päätös

Pormestari antoi Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) Helsingin Satama Oy:n Länsisataman laajentamista koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma) seuraavan lausunnon:

YVA-ohjelmassa on tunnistettu hyvin hankkeen toteuttamisesta aiheutuvia rakentamisen aikaisia ja lopputilanteen mukaisia ympäristövaikutuksia. Vaikutusten arvioinnissa ja selostusvaiheessa on tärkeää selvästi erotella rakentamisen ja käytön aikana syntyvät vaikutukset. Hankkeen suunnittelua on tehty ja tehdään parhaillaan yhteistyössä Helsingin kaupungin asiantuntijoiden, hankkeen edustajien sekä hankkonsultin kesken. YVA-menettelyssä toteutettavien vaikutusarviointien tietoja ja johtopäätöksiä tullaan hyödyntämään Satamatunnelin asemakaavassa.

Hankkeen suunnittelu ja arviointi on tarpeen tehdä tiiviissä vuorovaikutuksessa kaupungin kanssa ja kaupungin yleisiä periaatteita noudattaen, koska suunniteltava tunneli on merkittävä liikennejärjestelmän muutos, erittäin haastava suunnittelu- ja toteutustehtävä tiiviissä kaupunkirakenteessa ja sen vaikutukset ovat laajat. Satama-alueen laajennuksen ja laiturirakentamisen yhteydessä toteutettavat toiminnot ja rakenteet sijaitsevat muun kaupunkirakenteen välittömässä läheisyydessä tai vaikutusalueella ja yhteensovitusta olemassa oleviin toiminnoihin ja rakenteisiin tarvitaan niiden osalta. Lisäksi kaupunki on maanomistajana useassa suunnittelu- ja toteutuskysymyksessä.

YVA-ohjelman tekstiosuudesta poiketen on tunnelin läntisen suuaukon sijaintia vaihtoehdoissa C ja D on siirretty Iso-Pässi-saaren sijaan Morsian-saaren kohdalle. Vaihtoehdo on ollut esillä sataman ja kaupungin välisessä yhteistyössä ja esimerkiksi kaupungin laatimien osayleiskaavaskenaarioiden lähtötietona. YVA-menettelyn yhteydessä tehtävien arviointien pohjatietona tulee käyttää viimeisintä suunnitteluvaihtoehtoa myös C ja D vaihtoehtojen osalta.

Hankealueen rajausta tulisi muuttaa siten, että koko Länsisataman satama-alue sisältyisi ympäristövaikutusten arviointiin. Uudet laiturijärjestelyt, etelän laajennusalue sekä satamatunnelin mukanaan tuoma lii-

14.11.2022

Pormestari

---

kenneyhteys vaikuttavat ajoneuvoliikenteen järjestelyihin sataman toiminta-alueen sisällä ja tällä saattaa olla vaikutuksia, jotka kohdistuvat ympäröivään kaupunkirakenteeseen ja kuuluvat siten ympäristövaikutusten arviointimenettelyn piiriin.

Laiturien uudelleen järjestelylle ja satamakentän laajennukselle ei ohjelmassa esitetä vaihtoehtoisia toteutustapoja, ainoastaan toteuttamista jättäminen. YVA-ohjelmassa viitataan kaupunginvaltuuston satamatoimintojen kehittämistä ja sen veloitteesta mahdollistaa lisääntyvä laivaliikenne Länsisatamassa. YVA-ohjelmasta ei ilmene onko laiturijärjestelyjen osalta tarkasteltu muita tapoja järjestää laivapaikat siten, että ne vastaavat ennustetun tulevaisuuden laiva- ja ajoneuvoliikennemäärän tarpeeseen. Ohjelmasta tulisi ilmetä onko esimerkiksi laivojen liikennöintiä aikoihin vaikuttamalla tai laitureiden toisin sijoittamisella mahdollista järjestää liikenne satamakentällä siten, että laajennusalue ei tarvittaisi tai se olisi olennaisesti pienempi.

Rakentamisen aikaisen raskaan liikenteen lisäys tulee arviointiohjelman mukaan olemaan noin 320 ajoneuvoa vuorokaudessa. YVA-selvitysvaiheessa tulee ilmaista tarkemmin, tarkoitetaanko liikennemäärän lisäyksellä jokapäiväistä vai arkipäiväliikennettä. Satamalaiturien rakenteiden purun ja uudisrakentamisen aiheuttama liikennemäärän lisäys tulee arvioida ja mahdollisuuksien mukaan ehkäistä haitallisia vaikutuksia Jätkäsaaren olemassa olevaan maankäyttöön. Vaikutusten arvioinnin taustaksi tulee esittää arviota satamalaiturin laajennuksen työmaavaiheen aiheuttamasta liikenteen lisäyksestä sekä työmaavaiheen kestosta.

Arvioinnin yhteydessä tulee kiinnittää huomiota rakentamisen aikaisen raskaan liikenteen määrään ja järjestelyihin ja mahdollisuuksien mukaan vähentää liikenteen haitallisia vaikutuksia kaupunkialueella, esimerkiksi suuntaamalla tunnelin louhekuljetuksia mahdollisimman paljon Salmisaaren suuntaan Länsiväylälle tai merikuljetuksiin. Louhekuljetukset Jätkäsaaresta pois samoja katureittejä kuin laivaliikenteen aiheuttama henkilöajoneuvo- ja raskas liikenne on merkittävä seikka, jonka haittavaikutuksia tulee pyrkiä estämään mahdollisimman tehokkaasti.

Tunnelin suuaukkojen läheisyyteen sijoitettavien työmaatukikohtien suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huolellisuutta etenkin Länsisataman päässä, jossa olemassa oleva kaupunkirakenne tunnelille rakennettavan suuaukon ympärillä on tiivis. Tunnelista ulostulevan työmaaliikenteen järjestelyihin ja toiminnasta aiheutuvan haitallisten ympäristövaikutusten selvittämiseen ja hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta haittavaikutukset ovat mahdollisimman pieniä.

14.11.2022

Pormestari

Satamatunnelin rakentamisen aikaisten tilapäisten liikennejärjestelyjen vaikutukset tulee selvittää ottaen huomioon Länsiväylän verrattain suuri liikennemäärä sekä sen merkittävä rooli keskustan ja sataman saavutettavuudelle. Länsiväylä on myös Suomen ulkomaankaupan ja huoltovarmuuden kannalta keskeinen liikenneyhteys. Länsiväylän alueen sekä sen ympäristön rajoittavat ominaisuudet työaikaisten järjestelyjen toteuttamisessa tulee myös huomioida.

Vaikutusten arvioinnissa käytettävät liikenne-ennusteet tulee laatia valtion ohjeistuksen mukaisesti HSL:n ylläpitämällä Helmet 4.1 -mallilla. Vaihtoehtojen tarkastelut tehdään vuoden 2040 ennusteskenaariossa, jossa maankäyttö ja liikenneverkko ovat MAL2023 -suunnitelman mukaisia.

Satama-alueen laiturijärjestelyiden uudistaminen ja etelän laajennusalueen toteuttaminen vaatii työmaatilaa ja yhdessä sataman käynnissä olevan laivaliikenteen ja laivoihin suuntautuvan ajoneuvoliikenteen järjestämisen kanssa tällä saattaa olla merkittävää vaikutusta tilantarpeeseen, joka saattaa kohdistua myös satama-alueen ulkopuolelle. Työmaan ja satamaan kohdistuvan ajoneuvoliikenteen järjestämisen vaikutuksia tulee arvioida ja yrittää löytää mahdollisimman vähän haittaa ja häiriötä aiheuttavia ratkaisuja toimivien työmaa-aikaisten yhteyksien luomiseksi.

YVA-menettelyssä arvioitavissa vaihtoehtoissa C ja D satamatunnelin rakentamistoimet kohdistuvat Helen Oy:n kallioöljysäiliöihin, niiden välittömään läheisyyteen tai vähintään niiden vaikutusalueelle. Säiliöissä on varastoitu raskasta ja kevyttä polttoöljyä vuosikymmenien ajan, varastointi on osin tai kokonaan mahdollisesti päättymässä. Suoraan kallioöljysäiliöihin kohdistuvien tai niiden vaikutusalueella tehtävien toimien ympäristövaikutuksia, kuten esimerkiksi öljyn leviämistä, tulee arvioida ja ehkäistä haitallisten ympäristövaikutusten aiheutuminen.

Jätkäsaaren asuinrakennusten meluntorjunnan suunnittelussa on käytetty tuolloin tiedossa olleita laivojen melupäästö- ja liikennöintimääriä. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee selvittää, minkälaisia muutoksia laiva- ja katuliikenteen lisääntyminen melupäästöihin aiheuttaa ja arvioida päästöjen vaikutusta olemassa olevaan kaupunkirakenteseen.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että tunnelin läntinen suuaukko toteutetaan betonisessa ylhäältä kattamattomassa kaukalossa, jonka pituus vaihtelee Länsiväylän päässä välillä 110–213 metriä vaihtoehdosta riippuen. Melupäästöjä ja melun leviämistä ympäristöön tunneliputkien suuaukkojen ja tunneliputkiin suunniteltavien avokaukalorakenteiden

14.11.2022

Pormestari

---

kohdalla on tarpeen arvioida sekä tarvittaessa suunnitella ja toteuttaa tarvittavat melusuojaukset melun leviämisen estämiseksi.

Satamatunnelin linjauksen kohdalla maanalainen rakenne saattaa vaikuttaa omaisuuteen sekä omaisuuden käyttömahdollisuuksiin, esimerkiksi maalämmön hyödyntämismahdollisuus. Arvioinnissa tulee arvioida myös nämä vaikutukset riittävän laajalta vaikutusalueelta.

Satamalaitureiden muutosten mahdolliset vaikutukset Hietalahden aaltoiluosuhteisiin tulee selvittää. Asialla on erityistä merkitystä rannoille kohdistuvien aaltoiluvaikutusten arvioinnissa sekä esimerkiksi määritetäessä Hietalahden kaavamuuotosalueen turvallisia rakentamiskorkeuksia sekä rannan muotoa ja korkeusasemaa.

Kaavat

Maanalainen yleiskaava 2021

Ohjelmassa esitetyn lisäksi maanalaisessa yleiskaavassa hankealuetta koskee ainakin seuraava merkintä:

Keskustan maanalaisen kehittämisen kohdealue. Määräystekstin mukaan aluetta on kehitettävä siten, että se palvelee ensisijaisesti keskustan kehittämistä tukevia toimintoja, hallintoa ja huoltoa. Tilojen käyttötarkoitus ja soveltuvuus alueelle tulee tutkia. Alueen maanalaiset tilat on varattu ensisijaisesti keskustan liike- ja palvelutiloja sekä keskustan alueen toimintoihin liittyvää yhdyskuntateknistä huoltoa sekä eri liikennemuotoja varten.

Lisäksi maanalaisessa yleiskaavassa olevien aluumerkintöjen lisäksi sekä olemassa oleviin että suunniteltuihin tiloihin saattaa johtaa esimerkiksi ajotunneliyhteyksiä, jotka tulee ottaa huomioon suunnittelussa.

Maanalaisessa yleiskaavassa satamatunneli ja keskustatunneli on esitetty erillisinä tunneleina. Keskustatunneli on osoitettu maanalaisessa yleiskaavassa merkinnällä ”Ohjeelliset suunnitellut liikennetunnelit” ja kaavamääräysten mukaan tunnelin toteuttamisedellytykset tulee turvata. Keskustatunnelista on olemassa alustava rakennetekninen tilavaraussuunnitelma, jonka länsipään tilavarausta on hyödynnetty satamatunnelin vaihtoehto A:n suunnittelussa. Keskustatunnelin toteuttamiskelpoisuus sekä liittyminen Länsiväylälle tulee turvata myös satamatunnelin vaihtoehdoissa C ja D. Satamatunnelin asemakaavan laadinnan yhteydessä keskustatunnelin toteuttamisedellytykset turvataan maanalaisen yleiskaavan merkinnän perusteena olevien rakennus- ja liikenneteknisten suunnitelmien tasoin selvityksin.

Satamatunnelia koskeva merkintä on: Is-1, ohjeellinen suunniteltu sataman liikenteelle varattu tunneli. Merkintää koskeva määräyksessä

14.11.2022

Pormestari

---

sanotaan: Sataman liikennettä varten varattu tila, jonka sijainti on ohjeellinen. Tunneli ei ole osa tie- tai katuverkkoa. Satamatunnelin toteuttamisen tavasta päätetään yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Tunnelin toteuttamisedellytykset tulee turvata.

Asemakaavat, maanalaiset ja maanpäälliset

Suunnittelussa tulee ottaa huomioon voimassa olevat hankealuetta koskevat maanpäälliset ja maanalaiset asemakaavat merkintöineen ja määräyksineen sekä arvioida hankkeen vaikutuksia näiden toteutusedellytyksiin. Lisäksi tunnelilinjauksen osalta tulee arvioitavaksi hankkeen vaikutukset maanomistajien mahdollisuuksiin hyödyntää omistamansa maa-alaa, esimerkkinä maalämpökaivot.

Asemakaavassa 12046 on Länsiväylän pohjoispuolella merkintä W/s Historiallisen sairaalakokonaisuuden maisemaan liittyvä vesialue. Alueella ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka vaarantavat sen maisemahistoriallisten ja kaupunkikuvallisten arvojen säilymisen.

Satamatunneli vaihtoehdon A pohjoispään avorampin osuus sijoittuu pääosin kaavoittamattomalle alueelle Lapinlahden puiston asemakaavan 12046 mukaisesti. Asemakaavaa laadittaessa vuonna 2012 jätettiin Keskustatunnelin avorampin sijainti kaavan ulkopuolelle. Sijainti on sama kuin vaihtoehdossa A satamatunnelin avorampin sijainti.

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi 11.12.2018 Lapinlahden sairaalan suunnitteluperiaatteet asemakaavan muutoksen pohjaksi. Lautakunta totesi, että uhanlaisen kirvelilattakoin esiintymien turvaaminen on keskeistä ja suunnittelun edetessä pyritään kaikkien esiintymien säilyttämiseen ja tarvittaessa myös esiintymien siirtoihin. Suunnitteluperiaatteissa on huomioitu Keskustatunnelin alustava aluevaraus, joka on sama alue kuin satamatunnelin vaihtoehdossa A.

Hankealueella tai sen vaikutusalueella valmisteilla olevat osayleis- ja asemakaavat

Länsiväylän ympäristön osayleiskaava

Kaupunkiympäristön toimiala on käynnistänyt Länsiväylän ympäristön osayleiskaavan laadinnan vuonna 2022. Osayleiskaava-alue pitää sisällään Länsiväylän ja lähiympäristön välillä Ruoholahti–Koivusaari. Suunniteltu Satamatunnelin länsipää Salmisaassa sijaitsee osayleiskaavan alueella. Osayleiskaavoituksen yleisenä tavoitteena on vähentää väylämäisen liikenneympäristön haittavaikutuksia sekä tutkia kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuuksia Länsiväylän varrella Lauttasaassa ja Salmisaassa.

14.11.2022

Pormestari

Osayleiskaavan laadinnan yhteydessä tarkastellaan parhaillaan neljää eri skenaariota, joissa on tutkittu ja varioitu uudisrakentamisen mahdollisuuksia, laatua ja määrää, Länsiväylän este- ja häiriövaikutuksen vähentämistä, Länsibaana-nimisen kevyen liikenteen yhteyttä, uutta raitiotieyhteyttä Ruoholahdesta Koivusaareen sekä Länsiväylän siirtämistä tunneliin Lauttasaaressa. Vaihtoehtoissa on mukana tarkastelu, jossa Länsiväylä-liikenneyhteys muutetaan väylästä kaduksi. Skenaariot sisältävät oletuksen, että satamatunneli on rakennettu.

Skenaarioiden vaikutusarvioinnin jälkeen osayleiskaavan valmistelua jatketaan laatimalla suunnitteluperiaatteet, jotka käsitellään kaupunkiympäristölautakunnassa alkuvuodesta 2023. Tämän jälkeen laaditaan osayleiskaavaluonnos, joka valmistuu vuonna 2024. Tavoitteena on, että alueen osayleiskaava valmistuu vuonna 2025.

Helsingin sataman toimesta rakennettavan satamatunnelin suunnittelu- ratkaisut ovat keskeisiä Salmisaaren maankäytön kehittämismahdollisuuksien kanssa. Satamatunneli-hankkeen ja Salmisaaren maankäytön suunnittelun yhteensovitusarve jatkuu myös YVA-menettelyn päätyttyä.

Jätkäsaari, Länsisataman terminaali 1

Asemakaava-alue sisältää muutoksen, jossa kaavoittamatonta vesialuetta muutetaan satama-alueeksi (LS). Ehdotuksen mukaan alueelle saa rakentaa tarvittavien laitureiden, liikennealueiden ja autopaikkojen lisäksi sataman toiminnalle tarpeellisia rakennuksia ja rakenteita. Asemakaava mahdollistaa henkilöliikenneterminaalin sekä liike- ja toimitilarakennusten rakentamisen sekä satamaliikennettä palvelevia liikenne- ja pysäköintijärjestelyjä. Satamatunnelin suuaukko sijaitsee tällä asemakaavan muutosalueella ja se on merkitty kaavaan ohjeellisena (ma-LT Liikennetunneli, sijainti ohjeellinen). Kaavaehdotus on käsitelty kaupunkiympäristölautakunnassa syksyllä 2022.

Muut käynnissä olevat tai käynnistyvät kaavamuutokset

Muita käynnissä olevia kaavamuutoshankkeita, joiden laadinnan vaiheet vaihtelevat: Hietalahden asemakaava, Kampin alueita ja Leppäsuon kortteli 411, Kamppi, Lapinlahdenkatu 8; Kamppi, Ruoholahdenkatu 14; Kamppi, Marian kasvuyrityskampus sekä Kantakaupungin asemakaavojen ajantasaistaminen

Lisäksi tällä hetkellä tiedossa olevia, mahdollisesti hankkeen suunnittelun ja toteutuksen aikana käynnistyviä asemakaavahankkeita ovat: Itämerenkatu ja Lepakonaukio AK, Hernesaaren AK ja Lapinlahden sairaala -rakennusta koskeva AK-muutos.

14.11.2022

Pormestari

YVA-menettelyn hankealueella tai sen läheisyydessä käynnissä olevien asemakaavamuutosten sisältöä tulee arvioida hankkeen toteutettavuuden kannalta ja tehdä tarvittavassa määrin yhteensovitusta eri hankkeiden kesken. YVA-menettelyn aikana saattaa käynnistyä myös muita, tässä mainitsemattomia kaavamuutoksia, joiden sisältö ja suunnittelu tulee ottaa tarvittavin osin huomioon.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää Satamatunnelille laadittavaa asemakaavaa ja edellä mainitun Jätkäsaari, Länsisataman terminaali 1 - asemakaavan voimaantuloa.

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala käynnistää satamatunnelin asemakaavan laadinnan julkaisemalla osallistumis- ja arviointisuunnitelman talvella 2022–2023. Asemakaavan laadintaa edistetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyn aikana. YVA-menettelyn yhteydessä tehtäviä arviointeja tullaan hyödyntämään soveltuvin osin asemakaavan laadinnan yhteydessä tehtävässä vaikutusten arvioinnissa. Tarvittaessa arviointeja tarkennetaan kaavoituksen aikana suunnittelun edetessä. Tavoitteena on, että tunnelin asemakaava tulee voimaan vuoden 2024 aikana.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 17.10.2022
- 2 Lausuntopyyntö 17.10.2022, liite, arviointiohjelma
- 3 Lausuntopyyntö 17.10.2022, liite, arviointiohjelman liite
- 4 Lausuntopyyntö 17.10.2022, liite, hankkeen kuvaus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Uudenmaan elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskus

Tiedoksi

Valmistelija

14.11.2022

Pormestari

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Uudenmaan ELY-keskus pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa Helsingin Satama Oy:n Länsisataman laajentamista koskevasta YVA-arviointiohjelmasta. Lausuntoa on pyydetty 15.11.2022 mennessä.

Länsisataman laajentamista koskeva YVA

Helsingin Satama Oy:n tavoitteena on kasvattaa Länsisataman kapasiteettia vastaamaan satamatoimintojen keskittämisen myötä lisääntyvää laiva- ja autoliikennettä. Hankkeessa Länsisataman nykyistä laiturirakennetta laajennetaan ja modernisoidaan sekä rakennetaan eteläkärkeen uusi kenttäalue. Laajennettu satamalaituri pystyy palvelemaan paremmin lisääntyvää liikennettä. Laituripaikat eivät lisääny. Laivaliikenteen lisääntyessä myös auto- ja henkilöliikenne satamaan ja satamasta kasvaa. Keskittämishankkeen toteuttaminen edellyttää liitännäistoimintona satamatunnelin rakentamista Länsisataman ja Länsiväylän välille, sujuvan liikenteen turvaamiseksi.

YVA-menettelyn tarve ja osapuolet

Menettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Uudenmaan ELY-keskuksen mukaan Länsisataman laajennushanke edellyttää YVA-menettelyä YVA-lain hankeluettelon kohdan 9 f) (pääosin kauppamerenkulun käyttöön rakennettavat meriväylät, satamat, lastaus- tai purkulaiturit kantavuudeltaan ylin 1350 tonnin aluksille) ja laiturien muutostöiden osalta myös YVA-lain hankeluettelon kohdan 12 (hankeluettelon kohdissa 1-11 tarkoitettuja hankkeita kooltaan vastavia hankkeiden muutoksia) perusteella.

Hankkeesta vastaa Helsingin Satama Oy, yhteysviranomaisena toimii Uudenmaan ELY-keskus ja YVA-menettelyn mukaisesta arviointiohjelman laatimisesta vastaa konsulttityönä AFRY Finland Oy.

YVA-menettelyn kulku ja aikataulu

Lausunto pyydetään YVA-arviointiohjelmasta. Yhteysviranomainen antaa kuulemisen jälkeen lausunnon ohjelmasta, jonka jälkeen hakija tekee tarvittavat selvitykset ja suunnitelmat ja niihin perustuvan arvioinnin

14.11.2022

Pormestari

---

ja laatii niistä YVA-selostuksen. Hakijan tavoitteena on, että YVA-selostus valmistuu arviointiohjelmassa esitetyn aikataulun mukaan heinäkuussa 2023. Tämän jälkeen yhteysviranomaisen kuuluttaa selostuksen, kerää lausunnot ja mielipiteet, minkä jälkeen laatii perustellun päätelmänsä. Menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä vaan tavoitteena on tuottaa tietoa päätöksenteon perustaksi. YVA-menettelyn päätyttyä hankkeesta vastaava tekee tarvittavan toteutukseen tähtäävän jatkosuunnittelun ja hakee tarvittavat luvat.

Arviointiohjelman sisältö

Arviointiohjelmassa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista sekä aikataulusta. Lisäksi ohjelma sisältää suunnitelman, mitä ympäristövaikutuksia menettelyn yhteydessä selvitetään, ja miten, sekä suunnitelman osallistumisen ja tiedottamisen järjestämisestä. Arviointi kohdennetaan hankkeen todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin. Ympäristövaikutusten arvioinnissa huomioidaan käytön aikana syntyvien vaikutusten lisäksi rakentamistöiden sekä käytöstä poistamisen vaikutukset. Lisäksi hankkeen mahdollisia yhteisvaikutuksia alueella olevien tai suunniteltujen muiden hankkeiden kanssa arvioidaan.

Hankevaihtoehdot

Länsisataman laajennushankkeen YVA-menettelyssä esitetään arviotavaksi yhteensä neljä eri vaihtoehtoa: 0, A, C ja D.

VE0 (0-vaihtoehto)

Hankkeen toteuttamatta jättäminen. Vaihtoehto ei mahdollista liikenteen keskittämistä koskevan periaatepäätöksen toteuttamista.

VE A

Satamalaiturin ja eteläisen kenttäalueen laajennus. Satamatunnelin läntinen suuaukko sijaitsee Ilmarisen-talon (Porkkalankatu) pohjoispuolella.

VE C

Satamalaiturin ja eteläisen kenttäalueen laajennus. Satamatunnelin rakenteet ulottuvat lännessä Iso-Pässille. Satamatunneli ylittää Helenin kalliossa sijaitsevat maanalaiset öljyvarastot.

14.11.2022

Pormestari

Vaihtoehto edellyttää TUKESin louhintakiellon purkua Helenin öljyluolien alueella. Öljyluolien käyttöön jättäminen edellyttää lisäselvityksiä. Helenin lauhdevesikanaali siirretään.

VE D

Satamalaiturin ja eteläisen kenttäalueen laajennus. Satamatunnelin rakenteet ulottuvat lännessä Iso-Pässille. Tunneli ylittää Helenin kalliassa sijaitsevat maanalaiset öljyvarastot ja ne poistetaan käytöstä.

Länsiväylän päässä yhteiskäyttötunnelille on suunniteltava ja toteutettava korvaava reitti. Vaihtoehto edellyttää TUKESin louhintakiellon purkua Helenin kallioöljysäiliöiden alueella. Helenin lauhdevesikanaali siirretään.

Hankkeen suunnittelun aikana on tarkasteltu useita eri vaihtoehtoja tunnelin linjaukselle sekä tunnelin läntisen suuaukon sijainnille. Tällä hetkellä hankkeen suunnittelu on yleissuunnitteluvaiheessa ja alustavan aikataulun mukaan rakentaminen on tarkoitus aloittaa vuonna 2025.

Tekninen kuvaus

Satamalaiturin laajennus

Aluspaikka LJ3 poistuu kokonaan käytöstä ja aluspaikoille LJ4, LJ5 ja LJ6 esitetään uudet peräporttipaikkajärjestelyt. LJ5 ja LJ6 laiturilinjaa muutetaan nykyisestä suorasta vinoon. Aluspaikat LJ7 ja LJ8 pysyvät nykyisellään ja niiden jatkeeksi laajennetaan satamakenttää etelän suuntaan. Eteläpäässä oleva nykyinen varapaikka säilyy. Laiturirakenteiden laajentaminen vaatii vanhojen rakenteiden osittaista purkamista. Laitureiden ja laajennusalueen reunarakenteet toteutetaan joko kulmatukimuurirakenteena tai kannellisina paalurakenteina taikka näiden yhdistelminä. Samalla uusitaan laivoja palvelevia vesi- ja jätehuolto rakenteita. Laiturivarustuksen modernisointi edistää Helsingin sataman hiili-neutraalisuusohjelman toteutumista.

Ruoppaus, louhinta ja merialueen täytöt

Ruopattavaksi tulevien massojen määrä riippuu toteutettavasta laiturirakennetyypistä, ollen kuitenkin enintään 660 000 m³. Massojen laatu ja mahdolliset sijoituspaikat tarkentuvat työn edetessä.

Satamatunneli

14.11.2022

Pormestari

Hankkeessa suunnitellaan rakennettavaksi autoliikennetunneli, joka yhdistää Länsisataman satama-alueen ja Länsiväylän/Salmisaarenkadun. Tunnelikokonaisuus sisältää sekä kalliotunneliosuuden että suuaukkojen yhteydessä toteutettavat betonitunneli ja kaukalorakenneosuudet. Eri vaihtoehtojen välillä kalliotunnelien pituus vaihtelee 1 433 – 2 012 metriä. Tunneliosuudet ovat kaksoistunneliä, joissa kumpikin ajosuunta on omassa tunnelissaan ja jotka on varustettu yhdyskäytävillä hätäpoistumisen mahdollistamiseksi toista tunnelia pitkin. Alustavan suunnittelun mukaisesti tunneliputkien leveys tulee olemaan 12,1 metriä ja korkeus 9,5 metriä.

Kalliotunneliin menevä ja tunnelista poistuva liikenne kulkee betonisessa, ylhäältä kattamattomassa kaukalossa, jonka pituus vaihtelee Länsiväylän päässä 110-213 metriä, riippuen vaihtoehdosta. Kaukalorakenteen jälkeen maan alle mentäessä varinaisen tunneliosuuden alku- ja loppupäät toteutetaan betonitunnelina kallio-otsaan saakka. Länsiväylän pään betonitunneliosuuden pituus vaihtelee vaihtoehdosta riippuen 105-463 metriä. Länsisataman pään betonitunneliosuuden pituus on noin 300 metriä.

Länsisataman päästä tunnelilinjaus lähtee korkoasemasta +3,3. Korkeusasema määräytyy tulvasuojeluun liittyvän turvallisen rakentamiskorkeuden perusteella. Länsiväylän päässä tunnelilinjaus liittyy Länsiväylän korkoasemaan. Kaikissa vaihtoehdoissa tunnelin pohja pysyy tason -40 yläpuolella. Tunnelin maksimikaltevuus on 5,5 prosenttia

Arviointiohjelman mukaan tunnelin teknisten järjestelmien ja kuivatuksen vuoksi tunnelista tarvitaan mahdollisesti pysty-yhteys maanpinnalle ja pysty-yhteyden tarve ja mitoitus tarkentuvat jatkosuunnittelun yhteydessä.

Toteutus

Tunneli

Tunneleiden louhinta tehdään kaikissa vaihtoehdoissa perinteisenä maanalaisena poraus- ja räjäytyslouhintana. Louhinta aloitetaan molemmilta tunnelin pään suuaukoilta ja kalliotilat tiivistetään esiinjektoimalla vuotovesien määrän hallitsemiseksi.

Syntyvän louheen määrä vaihtelee eri tunnelivaihtoehdoissa 386 000-507 000 m³. Louhe ja syntyvät maa-ainekset kuljetetaan kuorma-autoilla nykyisessä katuverkossa. Osa syntyvästä louheesta voidaan hyödyntää satamalaiturien ja kenttärakenteiden laajenuksessa Länsisataman alueella. Välivarastointi ja käyttömahdollisuuksia selvitetään suunnittelun edetessä. Tunnelin suuaukkojen kohdalle tai niiden välit-

14.11.2022

Pormestari

tömaan läheisyyteen tarvitaan noin 1 300 m² suuruiset työmaatukikohdat.

Kaikki tunnelin betonitunneli- ja avokaukalo-osuudet on suunniteltu rakennettaviksi päältä avattavina. Lopputilanteessa betonitunneliosuuk-
sien päälle voidaan rakentaa katu- tai muita rakenteita. Länsisataman
pään betonitunneliosuuden seinärakenteet on suunniteltu toteutetta-
vaksi osittain porapaaluseininä, joista osa on katkaistu maanpinnan ta-
soon ja osa on hyödynnettävissä terminaalirakennuksen pystypilareina.

Tunnelin rakentamisen aiheuttama alustavasti arvioitu liikennemäärän
lisäys rakentamisen aikana on noin 320 raskasta ajoneuvoa vuorokau-
dessa (kahdensuuntainen liikenne). Vaihtoehdossa D 70 % louhekulje-
tuksista kulkee Salmisaaren tunneliaukon kautta ja 30 % Länsisataman
tunneliaukon kautta. Muissa vaihtoehdoissa louhekuljetuksista aiheutu-
va liikenne jakautuu tasan Salmisaaren ja Länsisataman tunneliaukko-
jen välillä. Olemassa olevat johdot ja kaapelit otettava huomioon työn
aikana sekä siirrettävä pysyvästi pois kaukalo-osuuksilta. Tehdään
maa- ja kallioperätutkimuksia sekä maaperän pilaantuneisuustutkimuk-
sia ja sedimenttien haitta-ainetutkimuksia.

Sataman laajennus

Sataman laajennus sijoittuu nykyiselle satama-alueelle. Tunnelivaih-
toehtoisen maanalainen osuus sijoittuu tiheästi rakennetulle kantakau-
pungin alueelle Jätkäsaareen, Kamppiin ja Ruoholahteen. Suuaukot si-
joittuvat sataman päässä terminaali T1:n kohdalle ja Länsiväylän pääs-
sä Lapinlahden puiston läheisyyteen. Länsiväylän päässä maanpäälli-
set rakenteet sijoittuvat pääosin liikenne- ja virkistysalueella. Suunnitel-
tujen tunnelivaihtoehtojen linjaukselle sijoittuu useita olemassa olevia
tai suunniteltuja maanalaisia rakenteita.

Satamalaiturin työmaaliikenne kulkee Länsiväylälle Jätkäsaaren ja
Ruoholahden pääkatuverkon kautta. Osa kuljetuksista tuodaan meri-
teitse suoraan satamaan. Satamalaiturin rakentamisen työnaikaisilla
järjestelyillä on vaikutusta myös satama-alueen sisäisiin liikennejärjes-
telyihin.

Toteutusaika

Satamatunnelin rakentamisen, käyttöönoton ja testauksen kestoksi ar-
vioidaan noin viisi vuotta, josta louhintatyön osuus on noin 3 vuotta.

Kaavoitus**Vaihemaakuntakaava**

14.11.2022

Pormestari

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa (tullut pääosin voimaan 24.9.2021) suunnittelualaue on osoitettu pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeeksi ja taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeeksi. Länsiväylä ja katuysteys Länsisatamaan on osoitettu merkinnällä joukko- ja/tai tavaraliikenteen kannalta merkittävä tie tai katu. Lapinlahteen, Hietaniemeen ja Salmisaareen on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita. Länsisatama on osoitettu satamakohtemerkinällä.

Yleiskaava 2016

Helsingin yleiskaavassa 2016 (tullut voimaan 5.12.2018) satamatunnelin alue on osoitettu pääosin kantakaupunkialueeksi (C2). Merkintä on voimassa myös osalla Lapinlahden sairaalapuiston alueesta. Osa sairaalapuiston alueesta sekä hautausmaa-alue on osoitettu virkistys- ja viheralueeksi. Länsiväylän kohdalla on tien suuntainen merkintä pyöräilyn nopeasta runkoverkosta. Merkintä on osoitettu myös Lapinlahden sillan pohjoispuolelle, jossa ei ole olemassa olevaa kävelyn ja pyöräilyn yhteyttä. Satamatunnelin eteläosa sijaitsee yleiskaavan satama-alueella ja sataman laajennus vesialueella. Helsingin yleiskaavasta 2016 on kumottu Salmisaaressa kaavamerkinnät kaupunkibulevardi ja kantakaupunki C2.

Yleiskaava 2002

Helsingin yleiskaavasta 2016 kumotun alueen osalta Salmisaaressa on voimassa Yleiskaava 2002 (kv 26.11.2003). Salmisaaressa, Länsiväylän eteläpuolisten kumottujen merkintöjen alue on osoitettu pääosin kerrostalovaltaiseksi alueeksi asumiselle ja toimitiloille (T) sekä keskustatoimintojen alueeksi. Kumottujen merkintöjen alue Länsiväylän pohjoispuolella on osoitettu virkistysalueeksi ja kaupunkipuistoksi. Aluetta halkoo moottorikaduksi osoitettu Länsiväylä.

Jätkäsaaren osayleiskaava

Jätkäsaaren osayleiskaavavoimaan 18.8.2006). Sataman laajennus sijoittuu osayleiskaavassa osoitetulle satama-alueelle (LS) ja eteläinen kenttäalue vesialueelle (W). Satamatunnelin linjaus sijoittuu lähialueille, asunnoille ja työpaikoille osoitetulle alueelle (PL/TP) sekä kerrostalovaltaisen alueen (AK) läheisyyteen. Osa Tyynenmerenkadun läheisyyteen sijoittuvista rakennuksista sekä Länsiterminaali 1 on merkitty suojeltaviksi (sr).

Helsingin maanalainen yleiskaava 2021

Maanalaisessa yleiskaavassa (tullut voimaan 19.8.2021) Satamatunneli on osoitettu merkinnällä ohjeellinen suunniteltu sataman liikenteelle

14.11.2022

Pormestari

varattu tunneli (Is-1). Kaavamääräysten mukaan muiden kaavassa esitettyjen ohjeellisesti suunniteltujen maanalaisten tilojen ja tunneleiden toteuttamisedellytykset tulee turvata.

Asemakaavat

Hankealue on pääosin asemakaavoitettu ja alueella on voimassa useita eri vuosina laadittuja asemakaavoja. Sataman laajennuksen alue on osoitettu pääosin satama-alueeksi. Vesialueille suunniteltujen laitureiden muutosten itäosassa ja eteläisellä kenttäalueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Satamatunnelin alue on osoitettu pääosin asuin- ja liiketoiminnoille sekä hautausmaa- sekä puisto-, katu- ja satama-alueeksi.

Sataman toiminnasta aiheutuva liikenne

Nykytilanteessa Länsisatamasta lähtee 9 ja saapuu 9 matkustajalaivaa päivässä, liikennöinti suuntautuu Tallinnaan. Vuosittainen matkustajamäärä laivoilla on ollut yli 7 miljoonaa ennen vuotta 2020. Vuonna 2019 Länsisatamassa laivoilla kulki noin 260 000 raskasta ajoneuvoa ja 1 100 000 henkilöautoa vuodessa. Saatto- ja taksiliikenne muodostavat myös merkittävän osan satamaan suuntautuvasta henkilöautoliikenteestä ja osa autolla satamaan saapuvista matkustajista pysäköi autonsa matkan ajaksi Jätkäsaareen.

Ajoneuvoliikenne kulkee pääosin Jätkäsaarenlaiturin ja Tyynenmerenkadun reittiä pitkin. Osa liikenteestä kulkee Crusellinsillan ja Länsisatamankadun kautta, mutta reitti on kapasiteetiltaan ja liikennemäärältään Tyynenmerenkadun reittiä pienempi. Sataman raskas liikenne kulkee Tyynenmerenkadun kautta Länsiväylälle. Alueen autoliikenne on aamu- ja iltahuipputuntien aikaan ruuhkautunutta erityisesti Porkkalan- kadulla ja Mechelininkadulla. Laivojen saapuminen aiheuttaa piikin, joka ruuhkauttaa reitin satamasta Länsiväylälle.

Laivaliikenteen lisääntymisen seurauksena myös henkilö- ja raskasliikenne satamaan kasvaa. Tunnelin ennusteliikennemäärän on arvioitu olevan 4 000 ajon/vrk.

Vuonna 2019 Tyynenmerenkadun keskimääräinen arkivuorokausiliikenne oli 5 600 ajoneuvoa ja Jätkäsaarenlaiturin 10 400 ajoneuvoa. Raskaan liikenteen osuus Tyynenmerenkadulla on ollut noin 5 prosenttia ja Jätkäsaarenlaiturilla noin 13 prosenttia. Lapinlahden sillalla tehdyn liikennelaskennan mukaan sillalla ajoi noin 50 000 ajoneuvoa kumpikin suunta huomioon ottaen. Koronapandemian jälkeiseltä ajalta ei ole saatavissa tuoretta liikenteen laskentatietoa.

Joukkoliikenne

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

14.11.2022

Pormestari

Länsisatamaa palvelee nykytilanteessa kaksi raitiolinjaa (7 ja 9) sekä yöbussilinja 23N. Molemmilla raitiotielinjoilla on noin 12 minuutin vuoroväli. Ruoholahtea ja pohjoista Jätkäsaarta palvelee lisäksi raitiolinja 8. Pääosa satamaan suuntautuvista joukkoliikennematkustajista kulkee raitiovaunulla. Kaikista Länsisataman matkustajista 30 prosenttia saapui satamaan raitiovaunulla vuonna 2015. Satamaan suuntautuu lisäksi tilausbussiliikennettä. Länsiväylän bussiliikenne on vähentynyt merkittävästi Länsimetron avaamisen myötä, mutta Porkkalankadun kautta Länsiväylälle kulkee nykytilanteessa ruuhka-aikaan noin 15 bussia tunnissa Espoonlahden ja Kivenlahden suuntaan.

Luonnonolot

Hankealueella sijaitsevat merkittävimmät viheralueet ovat pohjoisosassa sijaitsevat Lapinlahden sairaalapuisto sekä Länsiväylän varressa sijaitsevat pienet viheralueet Morsian, Sulhanen ja Iso-Pässi. Lisäksi tunnelivaihtoehtojen kohdalla tai lähellä, maan pinnalla, on muutamia pieniä viheralueita. Lähimmät luonnonsuojelualueet sijaitsevat noin kilometrin päässä hankealueelta, Länsisataman etelä- ja itäpuolella Helsingin edustan saarissa sekä Länsiväylän pohjoispuolella Seurasaa-renselän saarissa.

Liittyvät hankkeet

Satamatunnelin linjausvaihtoehtojen alueella sijaitsee yhteiskäyttötunneli ja metrotunnelit sekä Helen Oy:n energiantuotantoon liittyviä rakenteita kuten maanalaiset öljyluolat, lauhdevesikanava ja yhteiskäyttötunneli. Osin hankealueella on myös Helen Oy:n merivesilämpöpumppulaitoshanke, jonka YVA-selostusvaihe ajoittuu Helsingin Satama Oy:n hankkeen kanssa samalle aikajaksolle. Helen Oy:n hankkeessa suunnitellaan Helsingin merialueelle vedenotto- ja purkurakenteita, uutta maanalaista lämpöpumppulaitosta Salmisaareen sekä sähkösiirtotunnelia Helsingin kantakaupungin alle. Lisäksi alueelle on suunnitteilla keskustatunneli ja Marian kasvuyrityskampus, jonka yhteydessä on suunniteltu toteutettavaksi maanalainen pysäköintilaitos.

Helsingin kaupungin linjaukset Salmisaaren tulevasta liikenne- ja maankäyttöratkaisusta liittyvät hankkeeseen myös. Työssä arvioidaan yleispiirteisellä tasolla satamatunnelivaihtoehtojen asettamia reunaeh-toja lähialueen maankäytön suunnittelulle. Salmisaaren mahdollisesti muuttuvan maankäytön ja satamatunnelin yhteisvaikutuksia tullaan arvioimaan myöhemmin niitä koskevassa kaavoituksessa ja kaavoituksen yhteydessä tehtävissä selvityksissä.

Länsisataman laajentaminen vaikuttaa Länsiväylän liikennejärjestelyihin ja muiden pääkaupunkiseudun satamien liikenteeseen.

14.11.2022

Pormestari

Kruunusiltojen raitiolinjan mahdollinen jatkaminen Länsisatamaan li-
sännee toteutuessaan satamaan suuntautuvien joukkoliikennematkojen
määrää.

Tunnistetut/Arvioitavat ympäristövaikutukset

Melu ja tärinä

Länsisatamassa hankealueen ja sen lähialueiden ympäristömelu koos-
tuu merkittävimmin satama-alueiden toimintojen, mutta myös tie- ja rai-
tioliikenteen aiheuttamasta melusta. Melumallinnuksen ja ympäristöme-
lumittausten perusteella satamatoiminnan melutaso voi olla lyhytaikai-
sesti 53-60 dB lähimmän asuinrakennuksen kohdalla.

Satamatunnelin hankealueella toteutuu sataman lähtöpäässä sataman
aiheuttama satamamelu sekä tie ja raideliikenteen aiheuttama melu.
Ruoholahden puoleisessa päässä melua aiheuttaa lähinnä tieliikenne,
joka on etenkin Länsiväylän ja Porkkalankadun liikennettä.

Päästöt ilmaan

Helsingin Satama Oy osallistuu pääkaupunkiseudun ympäristölupavel-
vollisten toimintojen ilmanlaadun yhteistarkkailuun ympäristölupavel-
voitteidensa mukaisesti. Vuoden 2019 ilmanlaatumittausten perusteella
ilmanlaatua Länsisatamassa voidaan luonnehtia hyväksi.

Satamatunnelin suunnitellun pohjoispään lähellä ei sijaitse ilmanlaadun
mittausasemia. Lapinlahdensillalla voidaan arviointiohjelman mukaan
olettaa ilmanlaadun olevan keskimäärin hyvä, mutta talvella typen ok-
sidien pitoisuudet voivat nousta toisinaan korkeiksi.

Ruoppausten vaikutukset

Ruoppauksen aikainen veden samentuminen, jonka leviämisen estä-
miseksi ei ole mahdollista käyttää suojaverhoa, koska siitä aiheutuisi
turvallisuusriski alusliikenteelle.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 17.10.2022
- 2 Lausuntopyyntö 17.10.2022, liite, arviointiohjelma
- 3 Lausuntopyyntö 17.10.2022, liite, arviointiohjelman liite
- 4 Lausuntopyyntö 17.10.2022, liite, hankkeen kuvaus

Muutoksenhaku

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

14.11.2022

Pormestari

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tiedoksi

Valmistelija

14.11.2022

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1 MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 141 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

14.11.2022

Pormestari

Juhana Vartiainen
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 15.11.2022.